

Budapest

VIII., József-körut 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. felügyelő és ügyész.

Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, szigeti Barthos Andor m. k. kereskedelmi titkár, Fábán Lajos mérnök, Horváth István mozdony-főszereelő, Vécsey Frigyes máv. altiszt, Sándor Márkus máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:
 - a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,
 - b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.
 2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.
 3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.
 4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsege által díjtalanul képviseltetik.
 5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.
- Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 6 számában kimutatott segély-
összeg 44.650 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 6. számában kimutatott segély-
összeg 16.676 korona 66 fillér.

A Kitartás Takaré- és Hitel- szövetkezet.

Multkori lapunkban eléggé kifejtettük, hogy miért volt szükségünk ennek a szövetkezetnek létesítésére, ez alkalommal tehát nem akarunk azzal foglalkozni.

Most csak röviden tagjainknak tudomására hozzuk, hogy e hó 8-án az alakuló közgyűlést a tagok nagy érdeklődése mellett megtartottuk és az alapszabály-tervezetet beható vita után elfogadva megalakultunk.

Azt talán felesleges is megemlítenem, hogy ennek a társ-szövetkezetnek is *egyesületünk megalapítója és jelenlegi Elnöke* a vezetője, mert azt jobb kezekbe nem adhattuk volna. Eddigi önzetlen tevékenysége, mely még áldozatoktól sem riadt vissza, a legnagyobb biztosítéka annak, hogy azt a célt, melyet magunk elé tűztünk, az ő segítségével, az ő pótolhatlan munkaszerevetével, és céltudatos vezetése mellett el is fogjuk érni, mert amíg ő egyesületünknek és ujjonon alakított szövetkezetünknek élén fog állani, olyan törekvések nem érvényesülhetnek, melyek mindnyájunk érdekeivel ellentétben állnának.

A *bizalom* mellé tehát csak *kitartás* kell!

A közgyűlés lefolyását lapunk legközelebbi számainak egyikében részletesen közölni fogjuk tagjainkkal és ez alkalommal a szövetkezet működésének megkezdéséről is tájékoztatást nyújtunk.

A madarak vándorlása.

Füredy Albintól.

Fütyül a szél, az idő már őszi jár,
Szébb hazába megy vigadni a madár.

Elmult a nyár. A napok rövidülnek, s hűvösebb szellő lengedez a mezőn és ringatja a száraz növényeket. A kertnek fái csakugy mosolyognak az érett, piros almák, de pirosodnak és sárgulnak a levelek is, melyeket a lenyugvó nap megaranyozván, gyönyörű színompát fejtenek ki és a szellő által mozgattatva, oly különösen susognak. Susognak az elmúlt szép időkről, a verőfényes napokról, mikor még a tarka lepkék virágról-virágra röpködtek, lopva és osztogatva a csókokat; mikor még zöld lombok között rovarok zsongtak, madarak daloltak! De már ennek vége van; eltűntek a szép napok, eltűntek a rovarok és madarak; üres a berek és erdő.

Erről suttognak a levelek s közben-közben egy leválik az ágról és egy darabig a légben forgolódva, leesik az avarba, honnét a szél felkapván, messze vidékre, ismeretlen tájra viszi.

Különös érzés kell, hogy támadjon az ember keblében, ha látja, hogy a természet vége felé siet, mikor látja a mulékonyságnak félreismerhetlen jeleit.

De mily hangok hallatszanak a magasból? — Önkénytelenül is föltekintünk s ime, egy hosszú, ingó sort, vonalt pillantunk meg, mely dél felé mozog.

— Mi lehet ez! Micsoda mozgó alakok azok?!

Madarak, az erdő és berek dalosai, a tó uszói, melyek a bekövetkezendő zord idő elől melegebb hazába vándorolnak.

És mi az oka annak, hogy a madarak költöznek?

A felelet erre nem oly könnyű, mint az talán az első pillanatra látszik. Legtöbbnyire azt adják okul, hogy hiányoznak a létfenntartásra szükséges eszközök, hogy a megváltozott éghajlati viszonyok kényszerítik a madarakat a távozásra.

Bármily találónak lássék is e megfejtés, mégsem teljesen kielégítő. Mert miért költöznek el a madarak már akkor, mikor táplálkozásra szükséges eszközök még elég bőségben vannak és még derültek, melegek a napok? — Erre ellenvetésül az igaz, föl lehetne hozni azt, hogy a megteendő ut hosszúsága kényszeríti őket a vándorlás korábbi megkezdésére, nehogy a rossz idő utban érje őket. Ha ez csakugyan így volna, mi kényszeríti akkor a meleg éghajlat némely madarait arra, hogy bizonyos időben máshova költözzenek? Vagy miért ugrálnak, röpködnek oly nyugtalanul a kalitkába zárt madarak, habár még oly fiatalon kerültek is abba, akkor, mikor a vándorlási időszak elérkezik?

Ha tehát ezen okok nem elegendők, kell másnak lenni, mely amazoknál sokkal fontosabb s ez — mint Brehm mondja — a veleszületett vándorlási ösztön csirája mindjárt a születésnél kiolthatatlanul be van oltva a madárba. Ezen vágy, ezen ösztön kényszerítheti őket, leküzdhetetlen erővel, az elköltözésre, a kedves haza elhagyására.

Különben ide igtatom a következőket, melyeket jegyzeteim között találtam; ezekben szintén az előbb említett ok van felhozva arra nézve, miért vándorolnak a madarak? Lássuk tehát:

»Először tisztában kell lennünk azzal, mi oka annak, hogy a madarak vándorolnak? A Közép-tenger a régiebb időkben nem volt nyílt tenger, hanem két nagy, köröskörül földdel bezárt Földközi-tóból

állott. A mai Spanyolország Afrikával egy széles földhiddal függött össze, míg Olaszország, Szicília és Északafrika hasonlóképpen egy széles földugrással volt összeköttetésben. A jégszakban Közép-Európának hidegebb éghajlata volt, mint jelenleg. Igen sok madár mely most Európa közepén és északi részén ütött tanyát, hiányzott akkor ott, mert az éghajlat igen zord volt. Be kellett tehát azoknak, délről jövet, azóta vándorolni és így az éghajlat enyhülése óta, folytonos, természetesen lassu elterjedése jött létre számos madaraknak észak felé.

Ha abban az időben, midőn még a Közép-tenger két sóstóból állott, egy madárfaj Afrikának mai északi partján élt, tenyészett és szaporodott, akkor eredeti lakóterülete mindinkább szűkebb lett neki, s lassanként észak felé terjedett, azaz eme földgátakra húzódott fel. Ha pedig ott éghajlati tekintetből, létezése csak nyárban volt biztosítva, úgy téiben dél felé kell húzódnia, más szavakkal: régi lakhelyére kellett visszatérnie. Tegyük föl már most, hogy évezredek lefolyása alatt az éghajlat melegebb lesz, így nyári költés területét mindinkább észak felé terjeszthették előre, téiben azonban mindig ugyanezt az utat, mely lassankint mindig hosszabb lett, kellett megtenniök, Afrika északi részére. Ugyanazon uton, melyen lassankint előhaladtak, vándoroltak ide-oda egyes nemzedékek minden évben. A madarak mai költöző útja nem más mint az ősrégi utak, melyen észak felé terjeszkedtek.

Évezredek folyamában süllyedt a föld és keskeny, de folyton szélesedő vízi utak választották el Spanyol- és Olaszországot Afrikától. A vándor-madarak illetésképpen évről-évre, először széles, azután keskeny földgátot húzódtak át, még későbbben mocsárokon és zátonyokon, keskeny tengerszoroson, majd végre pedig szélesen anélkül, hogy utvonulaknak megváltoztatását valamelyik nemzedék észrevehette volna. A földgátot való átrepülésük lassanként a vizen általi repüléssé változott. A madarak tehát eleitől fogva nem mentek bizonyos irányban a tengeren keresztül, hanem átvonulásukban a szárazföldet követték, s megtartották irányát, midőn már a föld elsüllyedt és lényegében megtartják ma is, amidőn az már évezredek óta víz alatt áll. Így érthetjük csupán azt, hogy miért nem repülnek tetszés szerinti helyen, egyszerűen dél vagy északi irányban, a tengeren keresztül, hanem csak kevés, biztosan meghatározott helyeken, azokon t. i. ahol régen a földhidak voltak,

Azonban nemcsak a madaraknál, hanem az állatországnak más osztályainál is föllelhetjük e vándorlási ösztönt. A halak csapatosan vonulnak más vizekbe, ha az ivás ideje elérkezett; a norvég vándoregerek oly tömegesen költöznek, hogy megoldvasni is lehetetlen őket. Vagy gondoljunk a sásákra, melyek oly nagy tömegekben húzódnak tovább, hogy a napot is elhomályosítják. Ugy látszik tehát, hogy bizonyos vándorlási ösztön hat át minden élő teremtet, mely azonban egyes fajoknál és nemeknél jobban vagy kevésbé lép előtérbe s érvényesül.

Mielőtt a madarak a nagy utat megkezdénék, előbb készülnek hozzá. Még nem lengedez a hűsebb őszi szellő, s a fülemülék már elhagyják bokraikat, hová fészket raktak; fáról fára, bokorról bokorra szállnak, hogy edzék magukat a röptésben; még mosolyog a természet, s a seregélyek már nyugtalanul röpködnek a mezőn, réten, fölkeresik a patakot, föl a bokrot, erdőt, hol annyi vig és boldog napot

töltöttek; a nyugtalan vágy üzi, hajtja őket, habár még nem költöznek dél felé. Az erdő énekesei elhagyják a berket, s az emberi lakokhoz és kertekhez közelednek. A golyák összegyülekeznek a réten, s a legnagyobb komolysággal álldogálnak egy lábbon, mintha a megteendő ut felől tanácskoznának. A fecskék tömegesen ülnek a templom, vagy más magasabb épület tetőjén, s közbe-közbe szárnyra kelnek és fájdalmas csicsérgés közt röpködik körül fészkeiket. A magasban nem hallatszik már a pacsirta trillája, vagy ha hallatszik is, nem oly gondtalan, nem oly vig az, mint máskor, hanem a bűnnek némi árnyalata vehető észre rajta. Szóval, az egész madárvilágon bizonyos nyugtalanság tapasztalható. A seregély még egyszer visszatér fészkehez, ugrál az ismert ágakon; panaszosan, fájoan hangzik fel szava, melylyel bucsut vesz a kedves otthontól.

Az utrakelés attól függ, mikor fejeződik be a költés és a kicsinyek fölnevelése. Ha ez korábban végződik, s ha a fiak a szülői ápolás és nevelés alól hamarabb kikerültek, akkor a költözés is korábban történik. De ha az bármily akadályozó körülmény folytán későbbre húzódik, úgy a vándorlás is későbbben megy végbe. Ez az oka, hogy majdnem minden ősszel láthatunk egyes, hátramaradt párokat, melyek a főcsapat eltávozta után kelnek utra.

Legelőször a fali fecske és a kakuk távoznak el tőlünk, míg a többiek egy ideig még köztünk maradnak. Sajátságos az, hogy az elköltözés a visszatéréssel fordított viszonyban áll. Ugyanis azok, melyek legelőször távoznak el, legkésőbbben térnek vissza és megfordítva. Augusztustól kezdve csapatcsapat után megy; a kakukot követi a pirók, gébics, fűrj stb., szeptember elején utra kelnek a fülemülék, a legtöbb rovarevő, a galambok, réczék stb. Ezeket követik a fecskék és sok ragadozó madár, a gatyás ölv, karvaly; továbbá a vörösbegy, ökörszem, bibicz; októberben költöznek el a vadludak, azoknak kíséretében, melyek a telet nem töltik nálunk.

Eltávoztak mind; üres a táj, csendes a határ.

Sok madár, mint p. a vadludak, vadréczék, darvak, rendezett csapatokban költöznek, mások, mint a kisebbek, rendetlen tömegekben vándorolnak. Némelyek csak nappal, mások csak éjjel, ismét mások éjjel és nappal egyaránt mennek. Néha megtörténik az is, hogy vagy párosan, vagy egyedül utaznak, s az utóbbi esetben a him hosszabb időre van elválasztva párjától, melylyel csak akkor találkozik, ha a kitűzött helyre értek. Az is előfordul, hogy a gyengébbek az erősebbekhez csatlakoznak, mint ezt a gázlóknál tapasztalták.

A csoportoknál rendszerint egy vezető van, mely közönségesen idősebb és tapasztaltabb a többinél s melyeket a többiek készségesen követnek. A jó repülő szállva végzik az utazást, de valószínű az, hogy az uszók a vizeket, a futók pedig lábaikat is felhasználják e célra.

A csapatoknak iránya mindeniknél ugyanaz t. i. mindnyájan délnek költöznek. Némelyek Európának délen fekvő szigetein maradnak, de a legnagyobb rész átkel a Földközi tengeren, de azon kérdés: vajjon madaraink hol töltik el a téli időszakot, mily földterületen szállnak meg? még nincs eldöntve. Sokan Afrikának északi részében, Egyiptomban telepednek meg, mások tovább mennek egész az egyenlítőig, mások ismét, más világrészbe, „Ázsiába” kelnek át, mert Kelet-Indiában minden télen láthatók a füstös fecskék, melyek azonban hihetőleg déli Szibériából

költöznek oda. A nálunk honos éneklők közül igen sokan déli Spanyolhonban a Sierra-Nevada sziklái között telelnek ki.

Épen most említettem, hogy mily messze kell menniök szegény vándorainknak, azért önkénytelenül is az jut eszünkbe: miként képesek e hosszú utat megtenni, hogyan tudnak annyi száz és száz mértföldön átrepülni? — Lehetséges — mint fönebb mondom — hogy azok, melyek erős röplési képességgel vannak felruházva, röplve, a gázlok és futók pedig uszva, illetőleg futva teszik meg a nagy ut egy részét, ha a röplésben kifáradnak. Olvastam már oly véleményt is, hogy a madarak, még pedig a nem uszók, képesek egy ideig a vizen fenntartani magukat, hol megpihenvén, szárnyra kelnek és folytatják utjokat. Vajjon igaz-e ez, döntsék el a természetudósok; én csak mint véleményt említettem meg. De az való, hogy a madarak a tenger szikláira, szigeteire, sőt a hajók árbocaira szállnak, hogy ki-nyugodhassák fáradságukat, mint ezt a tengerészek saját tapasztalatuk nyomán bizonyítják.

Legörömebb költöznek a madarak a szemközt jövő széllel, mert ez fölemeli őket, s hogy aztán könnyebben szeldelhessék a levegőt. csapatuknak bizonyos alakot adnak, mint pl. a darvak és vadludak megfordított V — tehát ékalakban költöznek. Ha széllel kell röplöniök, sok fáradságot kell kiállniok, mert tolluk felborzolódik, s lenyomatnak; a keleti és nyugoti szél pedig eltéríti utjokból. De a rendes körülmények között is sok veszélynek vannak kitéve; mert nem elég az, hogy sokan az ut fáradalmi következtében vesznek el, hanem még a kapzsi ember is sokat elpusztít törrel, hálóval és lőfegyverrel. A költözés idejében egész Oláhországnak apraja és nagyja talpon van és sokat, nagyon sokat elfognak a fáradt tollasok közül. Ehhez járul még az is, hogy a csapatokat számtalan ragadozó követi, milyenek az ölyvek, sólymok stb., melyek szintén busásan kiveszik részöket.

Ezalatt itthon nagy változás történt. Hideg, metsző szél süvölt s megrázza a lombtalan fák ágait, hogy azok csak úgy csörögnek, zörögnek. Majd hópelyhek szállinkóznak a légben, s vastag rétegben fődik be a csonttá fagyott földet. Elmult a karácsony, örömeivel együtt, a napok hosszabbodnak, igaz, hogy még csak egy »kakasléppéssel«, de mégis csak hosszabbak. A napok haladtával a lég enyhül, a hó és jég elolvadnak s a patak, megszabadulva a jégkérgetől, csacsogva fut még virágtalan ágyában. Az eddig nyugvó természet új életre ébred, a rügyek és bimbók fakadoznak, s itt-ott egy százszorszép dugja fel kíváncsi fejecskéjét. A tavasz közeledésének sejtése ébred föl lelkünkben; de sok száz mértföldre, a tőlünk elköltözött tollasok keblében is megrezeg egy hur, melynek rezgése tudtul adja nekik, hogy a távol hazában elmúltak a zord napok, hogy a napsugarak melegebbek lettek és ezer meg ezer kicsiny torok fakad örömdalra. Mindig jobban és jobban sorakoznak egymás mellé a kis vándorok, s gyakran már február hóban utra kelnek, visszatérőndők a régi hazába. A hazajövők közül legelső a fenyőpinty és a havasi sármány, s utánok lassan ugyan, de mindig többen és többen térnek vissza. Már a magasban lebeg a pacsirta és hallatja vig trilláit; már a rigók danájától viszhangzik az erdő, míg végre husvét felé a távollevők legnagyobb része itthon van. A még hátralevők, milyen a kakuk is, ápril hóban érkeznek vissza.

De vajjon ugyanazon madarak jönnek-e vissza, melyek nyáron át is nálunk voltak, vagy talán mások? E kérdésre, a tett tapasztalatok nyomán, az a válasz, hogy ugyanazok.

Azon kérdésre pedig, miként képesek a madarak a messze uton oda- és visszatalálni? az a felelet: gyakorlat által, de megjegyzendő, hogy nem egyes madár, hanem az egész faj gyakorlata által, az évek hosszú folyamán és nemzedékeken keresztül. Azon körülmény, hogy a madarak annyi időszakon keresztül megtartották régi költözködési utjokat, bizonyítja, hogy azt pontosan ismerték, hogy repülésüket bizonyos helyek, még pedig előttök ismert helyek után irányozták. Utjoknak minden egyediségét ismerik, és azt, ha csak zavarólag ható akadályok folytán nem, önkénytelen soha el nem hagyják. Ehhez nem szükséges egyéb, mint éles megfigyelő tehetség, mindenek fölött éles szem és kitünő helyi emlékező tehetség. Ezen helyi emlékezés a vándormadaraknál nemzedékről nemzedékre folyton fokozódott, s pedig semmimás, mint gyakorlat által. A madaraknál rendszerint — mint fönebb is említve volt — az öregebbek, tapasztaltabbak, tehát azok, melyek az utat már többször megtették, repülnek a sereg élén s mutatják az utat a többieknek. A madarak, ugyszólván, a földabrosz szerint repülnek; föld, víz, hegy, völgy, erdő, városok és falvak, szóval minden, mintegy kiterítve fekszik alattuk, mi az irány megtartására bizonyára lehet némi befolyással.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Festő és festő nő. A szép asszonyokat sokkal nehezebb lefesteni, mint gondolnók, sőt sokszor ez leküzdhetlen nehézségekkel van összekötve. Nemrég egy ismert német festő megbízást kapott, hogy egy irodalmi körökben igen becsült szépséget fessen le. A művész persze nagy örömmel fogott a munkához, de buzgalma csakhamar lelohadt és elhanyagolta a festést. A hölgy férje megszólítja a festőt: »Mondja csak kedves barátom, miért hagyta el önt egyszerre az a nagy buzgalom?« »Azért, mert ezt a képet sohasem tudnám befejezni, válaszolt a festő. Az ön nevének minden reggel másféle arca van; nagyon belekontárkodik a mesterségembe.«

A kik a lelket is eltemetik. Ez is mulatságos babonáság. Nálunk, ha valaki meghal, azt mondják: a lelke elrepült. Mert a lélek oly láthatlan lény, a melyet bizony megfogni nagyon különös hiába-
való fáradság volna. De hát a mit az ész lehetetlennek tart, azt a babonáság legtöbbször hiszi, hogy valósulhat. Így vannak az abházok az emberi lélek megfoghatóságával és eltemetésével. Ha egy abház a vízbe ful, a mi igen gyakran megtörténik, midőn a hegyekről, zivatarok után, a rohanó ár pusztítva sodor el maga elől mindent, a mi utjába akad, először is jó ismerősei a holttest keresésére indulnak. Ha a kutatás nem vezetett eredményre, azért korántsem esnek ők kétségbe. Ha a test nincs meg, a melyet eltemetni lehetne, hát majd elfogjuk a lelkét — gondolják — a végtisztelet megadása még sem fog elmaradni. Náluk tehát egyre megy, akár a testet temetik el, akár a lelket. Lássuk csak, mint történik a lélek-fogás. A nevezetes mütéthez először is szükséges egy kecskebőr tömlő, melynek

nyílását egy kis fakarika veszi körül. Ezen tömlő aztán erősen meglocsoltatik s a víz partjának azon részén helyeztetik el, a hol körülbelül az illető vízbe fulhatott. A tömlő nyílását azonban a víz felé fordítják. Ezen helytől a víz tulsó partjára két selyemszálát huznak hid gyanánt, hogy ezen a vízbe fult lelke átjöhessen. Ennyi előkészület után a diszes társaság a tömlő körül letelepedik a körbe rakott edények mellett, a melyek az abházi kedvencz étel-ekkel vannak megrakva és italokkal megtelve. Mikor már mindenki szépen a helyére csücsült, megkezdődik a lakoma a legnagyobb csendben. Néma csend honol, csak a csukott szájak mozognak. S a kiderült szemek s pufók arcok árulják el, hogy kiki jócskán vesz a szájába s inkább megbetegedik, mintsem egy falatot ott hagyjon. A ki elvégezte az »etetés« munkáját, az szépen elbáméskodik a többin, — s ha, már esetleg megitta a borát, — száraz kortyokat nyel le. Mikor már mindnyájan a báméskodáshoz jutottak, akkor aztán megered a csalogatási nóta fuvola-kiséret mellett. Kiki bóg — vagyis énekel, a mit tud. Azt tartják az abházok, hogy az előbbeni csendes lakoma, s az erre következő ének hívogatja a lelket, a mely természetesen a selyem szálakon át a kecske tömlőbe méltóztatik vándorolni. A mint tehát elénekelik a hívogatót, egy kis szünet után, midőn a tömlő némileg felfúvódott, — egyrészt a légáramlat által, másrészt a megszáradás folytán keletkezett pára szétterjeszkedése, nyomása által — oda sietnek és erősen bekötik a száját. Most már benn kell lenni a léleknek bizonyosan. Az egész vendégség erre felkerekedik s a temetkezési helyre mennek. Ott már egy kis gödör várja az elfogott jámbor lelket. Most következik a temetés. A tömlő nyílását a gödörbe tartva, kioldozzák kötelekeiből s egy jókorát szoritanak rajta, mire a megfogott lélek — vagyis a levegő — a gödörbe pottyan. Erre aztán hozzálátnak a sir behányáshoz. Ezt nagyon gyorsan végzik el, nehogy a lélek valahogy megugorjék. A kis sir fölé egyszerű siremléket készítenek. A lélek eltemetését imák elmondása követi — mire aztán, szép csendesen mindnyájan haza ballagnak, azzal az édes megnyugvással, hogy a végtisztességet a szerencsétlennek megtették.

A sutaságról. Ott van ni! már megint a balkezében tartja az a rossz gyerek a kanalat. Suta lesz az eszemáda, suta egész életén át. A jobb kezébe fogd a kanalat, édes fiam, hadd legyen ez ügyesebb, mint a bal. Pedig azért dehogyan lesz suta. Már az olyan bevett rossz szokás, hir, hogy ha a gyerek többet foglalkoztatja a bal kezét, mint a jobbat — hát suta lesz. Pedig szegény gyerekeknek igen nehezebb esett, mikor az anyja a jobb kezébe adta a kanalat, hogy ezzel emelgesse szájához a levest. Megvan ennek a természetes oka, majd meglátjuk mindjárt. Dr. Delanaunay tartott e kérdésről érdekes előadást, melyből nem lesz érdektelen egyet-mást átvennünk. A balkezességet vagy sutaságot a magasabb fejlettségű népfajoknál sokkal ritkábban találjuk fel, mint a kevésbé fejlettek között. Így az amanitáknál igen gyakori. De nincs szabály kivétel nélkül. Különös, hogy a négerkeze — kik bizony sehogyse nevezhetők magasabb fejlettségűeknek — egy forma súlyu és erejű. Balkezőknek ép oly hasznát vehetik, mint a jobbnak. A balkezesség nálunk a nőknél igen gyakran fordul elő. Általában a nők balkeze épen oly ügyes, mint a jobb. Hartig szerint, mind a két kéz egyenlő ne-

hez és egyenlő erejű. És most tárgyaljuk azt a kérdést, miért használja a gyermek eleinte többet a balkezét. A gyermekek — mondá Delanaunay — először rendesen suták, később lesz mind a két kéz egyforma. Csak azután lesz a jobb kéz ügyesebb. És ez onnan magyarázható, mert kezdetben a jobb oldali agy félteke van tulsúlyban s csak később lesz a baloldali. Tudvalevő dolog, hogy az egyes test félrészek mindig az ellenkező oldalról lesznek vezérelve. A bal kar — miután előbb a jobb agy fejlődik ki egészen — a jobb agy felől vezéreltetik, a jobb kar pedig a bal agy által. Ilyen ellentétes oldalú működés szerepel az emberi szervezetben. Innét van, hogy a gyermek először a bal kezével ügyesebb mint a jobbal. De ismét egyforma erejű lesz azonban mind a két kézzel az ember, agg korában. Mert Porczet kimutatta, hogy az öregek karjai ismét egyenlő súlyúak lesznek. Az idioták (hülyék) vagy egyenlő kezűek, vagy suták. Mig a nehézkörbani szenvedők jobbkezűek. Nagyon gyakran a korán szülöttek is suták. Mindezekből az következtethető, hogy a sutaság nálunk nagyobb fejlettségű embe- reknel egy visszaöröklékenységi (atavismus) pro- cessus. Talán be is lehetne bizonyítani az által, ha a történet előtti időkből megmaradt csontvázak karcsonjtjaikat megmérnék. A karok ily különbség- gükből meg lehetne aztán határozni, melyik volt suta, melyik nem. Hogy nagyobb emlős állatoknál valamint a majmoknál létezik-e sutaság, — erről még nem tudunk. Térjünk most már arra a nagy kérdésre, hogy a sutaságot a férfinál és nőnél mi okozza? arra is megfelelt Delanaunay. Az okot meg- magyarázza a kar üterének azon változata, hogy a jobb kart tápláló ütér — nem mint rendesen szo- kott előbb a főütérből eredni, — hanem odébb, mint a balkéznel. Így aztán a vérből lüktető vért erő- teljesebben kapja a balkéz, mint a jobb. Eszerint jobban is lesz táplálva, mint a jobb. Mig rendes körülmények között az ellenkező történik, t. i. a jobb kéz kapja az erőteljesebb véráramlatot. Tehát nem a gyermekkori szokás teszi a bal kezét sutává, hanem az ütér rendellenes növése.

Az első zálogház. A párisi statisztikai hivatal lapjában érdekes közlemény jelent meg a zálogház intézményének történetéről. Adatai szerint a zálogház története immár négyszáz esztendő. Már az elsőt megszorult szegény emberek segítésére alapították. A tizenötödik század vége felé történt Itáliában, Perugia tartományban, Terni városában, hogy egy nemes lelkű szerzetes. Barnabás barát fölháborodván a sok zsarolás láttán, amelyet az uzsorások a szegény embereken elkövettek, a szószékről hívta föl a város gazdag polgárait, adjanak össze egy summa pénzt, amelyből aztán a megszorult szegény ember, bizto- síték ellenében, de kamat nélkül kapna kölcsönt. Az emberséges szó hatott. Terniben nemsokára megvolt az első zálogház. Az ujságnak hire ment, a szép példát hamarosan egész csomó olasz város követte. 1577-ben már Franciaország több vidéki városában is volt olasz mintára berendezett zálogház, de Páris városa csak kétszáz esztendő múlva, 1777 december 17-én szánta rá magát, hogy zálogházat alapítson a polgárok hasznára. Akkor azonban már — kamatot is szedtek.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.

(Folytatás.)

A nagy kérdés meg volt oldva. Eleget tudván egyelőre, a két »fölfedező« visszatért az éji szálásra. Társaiknak megmondták két szóval az eredményt, s elhatározták, hogy másnap reggel mindnyájan visszatérnek a tetőre, s jobban szemügyre veszik a vidéket.

Másnap reggel 6 órakor, miután a tegnapi maradékot jóízűen elköltötték, az egész társaság fölkerelkedett. Most napvilágnál könnyebben és biztosabban haladhattak, s pár óra múlva fenn voltak a tetőn, mely csakugyan egy teljesen kialudt vulkán kráterének rég megcsontosodott kövület széleit mutatta. A mennyire behatolhattak, leereszkedtek a kráter üregébe, de a sziklák tömörülése utjokat állván, ismét csak a tetőre tértek vissza.

Innen szabadon körülnézhetek. A pont, melyen állottak, körülbelül a legmagasabb volt s minden kétség nélkül meggyőzte őket arról, hogy csakugyan szigeten vannak. Köröskörül a tenger látszott s minden oldalon abba veszett el a láthatár; egy pár apró szigetekén kívül, — melyek egyikére léghajójuk is lebukott volt, — semmi más szárazt nem láttak, a meddig csak szemök elérhetett.

Mily kíváncsi vágygal hordozták körül szemüket a láthatár minden irányában! Hiába! Több mint ötven tengeri mérföldet tevő sugár által bejárt körben semmit, semmit sem fedezhettek föl.

Vitorla nem fehérelt sehol. Nagyobb szigetnek, vagy száraznak, mely felől segítséget remélhettek volna, semmi nyoma. E végtelen temérdekség elhagyott és néma volt, mint a mikor »homály lebegett a mélységek fölött, s csak az Ur lelke táplálta a vizeket!«

Tekintetök e szerint nem találván a messzi távolban semmi nyugpontot, annál figyelmesebben szemügyre vehették közeli környezetüket, vagyis azt a magános szigetet, melyen állottak.

Világosan rajzolódott az le előttük egész terjedelmében s körvonalaival. Egy nagy sajtó-halhoz, vagy papírsárkányhoz volt hasonló, mely felső részén vállas, alább fokozatosan keskenyülve, végén kissé megörbült farkban látszék végződni.

Jókora terjedelmű bár, széleit és egész körrajzát, minden hegyfokaival és öbleivel a legpontosabban fölvehették. A sziget legnagyobb szélességben, mely körülbelül épen az ő lakhelyül választott barlangjok táján volt, alig haladta meg a tiz kis (tengeri) mérföldet, de legnagyobb hossza t. i. északi homlokáról rákfarkszerű délnyugoti kanyarulatáig, harmincz tengeri mérföldnél is többre volt tehető. A sziget belseje tulnyomólag erdő volt, kivált déli részében, míg az északi része, egy hegyerincz által elválasztva, kopárnak s kövesnek tűnt föl. A vulkán és északi part közt, fáktól szegélyezve jókora terjedelmű tavat fődöztek föl, melynek vizszine tetemesen magasabban állott a tenger színénél; egy kis patak ömlött bele a hegyekből, mely a tó vizét folyvást táplálta. Épen azért valószínű volt, hogy a víz folytonos növekedésének megfelelőleg, a ten-

ger felőli oldalon lefolyásának is kell a tónak lenni; de az, legalább a magas és távoli pontról, a hol állottak, nem volt kivehető. Nem látszott lehetetlennek, hogy a lefolyás földalatti.

E tó, a bele folyó kis vízzel, s a már előbb, kémény környékén feltalált patak: ebből állott a sziget egész vízrendszere, legalább szemlélőink, vizsgálatuk helyéről ennél többet föl nem fedezhettek. Mindamellettt föl lehetett tenni, hogy az erdők sűrűjében, melyek némely ponton egészen a tengerpartig terjedtek, lehetnek még elrejtett patakok, melyeket csak majd később, ha az egész szigetet jobban megismerik, fognak felfedezni.

A sziget északi részén, mely kopárabb volt, nem látszott folyóvíznek semmi nyoma; talán az északkeleti részen voltak némi mocsarak, de világosan azt sem vehették ki ily messzeségből.

A vulkán egyébiránt, a melynek tetején állottak, nem közepét foglalta el a szigetnek. Ellenkezőleg tetemesen az északnyugoti részen állott, s mintegy határt képezett a sziget két különböző éghajlata között. A délnyugoti, déli és délkeleti részen a talaj alsó fokozatu emelkedései erdők sűrűzöldje által voltak borítva.

Cyrus és társai egy óránál tovább maradtak a tetőn. Alig birtak betelni a tájékozódással, új lakhelyök körül, melyet a gondviselés huzamos időre, talán örökre, hazájokul rendelt.

Hátra volt a legfontosabb kérdés: vannak-e emberek a szigeten rajtok kívül? t. i. benszülöttek?

De annak eddig legalább semmi nyomát sem fedezhették föl.

Nemcsak falunak, vagy egyéb házcsoporthoz, de egyetlen viskónak sem látszott nyoma sehol sem, általában valamely olyas műnek, vagy kezdeménynek, mely az embernek e szigeten csak valahai jelenlétére is utalt volna; s így — egyelőre — megállapodhattak abban, hogy a sziget lakatlan.

Igy eléggé tájékozva levén sors-adta lakhelyük felől, utasaink, kik magokat most már hajótörtek-ből telepítvényeseknek képzelték egy új hazában, visszaindultak fölvevett laktanyájukhoz, a »kémény«-hez.

De mielőtt a tetőről eltávoztak volna, Cyrus így szólt társaihoz:

— Barátim, ime a föld azon pontja, melyen most élünk kell, talán sokáig — nem akarom mondani, hogy örökre. Talán váratlan érkező segély megszabadíthat száműzetésünk e helyéről. Váratlan mondom, — mert e sziget, a tenger végtelenén nagyon is csekély pont, melyet — úgy fordul — évekig sem pillant meg átmenő hajó, s ha megpillant is, nem helyez fontosságot reá, hogy kikössön rajta. Még csak kikötővel sem kínálkozik az utazó hajónak; s félő, hogy kívül is esik azok rendes útján, talán délebbre mint a Csendes-oczeánnak hajóktól jártabb szigetcsoportjai, s talán északabbra, mint az Ausztráliába, a Horn-fok körül vezető út. Nem akarom eltitkolni előttetek helyzetünk nehézségeit.

— Igazad van. — mondá Spilett Gedeon, — mert férfiak vagyunk, kik készek vagyunk szembe nézni helyzetünkkel, bármily veszélyes legyen is az nemde barátim?

A többiek helyeslő szavaira, melyeket a még

gyermek Harbert is teljes meggyőződéssel viszonzott, Cyrus így folytató:

— Ha így van, mi e szigetet, mely most pusztá és lakatlan, nem sokára átalakítandjuk. Egész kis Amerikát csinálhatunk belőle, melyet a kényelem, a közlekedés és a lakályosság minden eszközeivel el fogunk látni.

— Hurrah! — kiáltá Pencroff. — De hát akkor egy kívánságom van.

— Halljok, mi légyen az?

— Hogy ne tekintsük magunkat többé hajótörteknek, hanem gyarmatosoknak, a kik ezt a területet birtokukba vették, s azon meg akarnak telepedni.

— Elfogadjuk, — mondá Smyth Cyrus. — S hogy mindjárt alkalmazzuk is e helyes szempontot, adjunk nevet a szigetnek és egyes pontjainak.

— Ezt némileg meg is kezdtük, — szolt Pencroff. — A barlangot, melyben lakunk, már elneveztük »Kémény«-nek.

— Helyesen.

— A többinek pedig adhatunk olyan neveket, mint Robinson a maga pusztá szigetén, — folytató Harbert — pl. »Gondviselés öböl« — »Hiu-reményfok stb.

— Vagy akár a társak neveiből, — tréfálkozék Cyrus. — Nem jól hangzanék-e: Gedeon-fok. Harbert csucs, Nab-rév

Nab, neve dicsőségének örülve, vigyorogva mutatá fehér fogsorát.

— Jobban szeretném, — mondá Spilett Gedeon, — ha oly neveket választanánk egyes pontok megjelölésére, melyek hazánkra s nagyjainkra emlékeztetnének. Például a keleti oldalon levő nagy öblöt nevezzük el Unio-öbölnek; a délit: Washington-öbölnek, ezt a hegyet, a melyen most állunk: Franklin-hegynek, a szemeink előtt elterülő tavat Grant-tavának. Higyjétek meg, ezeknél jobb elnevezéseket nem is találhatnánk nekik. Ezek hazánkat s nagyjainkat juttatják majd eszünkbe. A patakoknak, kisebb öblöknek, partoknak pedig adhatunk alakjoknak vagy természeti sajátágaiknak megfelelő neveket. Így például a szigetünk délnyugoti végén levő félszigetet elnevezhetjük kigyó-félszigetnek, mert valóban olyan görbedése van, mint egy kigyó farkának. Majd találunk neveket a többinek is.

A hirlaptudósító javaslati egyhangulag elfogadtattak, s e szerint adtak nevet minden foknak, öbölnek, hegynek és völgynek, a tónak is s megállapították egész kis geografiájukat.

A kisebbik szigetkét, melyre léghajójuk leszállott: szabadulás szigetének; a patakot, mely őket édes vízzel látta el, Mercynek (kegyelem patakjának) nevezték el.

Mindennek volt már neve, a mit eddigelé ismertek, — csak egyről feledkeztek meg.

— No, mi olyan szeleburdik vagyunk, — kiáltott fel egyszerre Pencroff, mikor már jóformán az egész geografia meg volt állapítva.

— S ugyan miért, Pencroff mester, ha szabad kérdeznem, — szolt Spilett.

— Hát csak azért uram, mert mindennek adtunk nevet, csak magának — a szigetnek nem.

— Igaz biz a!

Harbert azt indítványozta, nevezzék azt Smith Cyrus nevével; de a mérnök ily előnyt társai fölött nem akart elfogadni, s azt ajánlotta, nevezzék szigeteket azon nagy polgár nevével, a ki épen most yaz Egésült-Államok egységeért oly bátor küzdel-

meket folytat, a köztársaság elnöke, Lincoln Ábrahám nevével.

— Éljen a Lincoln-sziget! — kiálták mindnyájan s háromszoros hurrah-val üdvözölték új hazájuk új nevét.

Igy készen lévén mindennel, hazafelé indultak.

Visszatérő utjukban főfigyelmüket a sziget állat- és növényvilágának (faunája- és florájának) tanulmányozására fordították. A mily meglepő, ép oly örvendetes dolog volt, hogy veszedelmes vadállatokkal egyáltalában nem találkoztak. Känguruh, fázának, agutik voltak a legnagyobb s leggyakrabban előforduló állatok, melyeket egypárszor üzőbe is vettek, s néhányat el is ejtettek belőlök. Utjukba ejtették a tavat is, melyet Grant-tavának neveztek el; a tó vize langy, kissé feketés volt, mit a fenéken levő vízi növények okoztak, s sűrű mozgásának karikái halgazdagságra mutattak. A beleömlő patak, melyet Rouge-Creek (vörös patak) névvel jelöltek, óriási harasztok és sűrű bokrok között folyt s kristály-tiszta volt, de vasköveken folyván, azok rozsdájától vörös színt nyert a fenéke. A természet általában szelid jellegű volt, körülöttük, a mérsékelt öv sajátágaival. Ugy látszott, jóval alul vannak az egyenlítőn, a Csöndes-oczeán déli részében, mert az éjjel a csillagok képlete, mely az északi sark csillaga helyett a déli sark ragyogó keresztjével gyönyörködtette szemeiket, erről már meggyőzte volt őket.

Nyolczadik fejezet.

Az első mesterségek.

Említettük volt már, hogy mind a mérnöknek, mind a hirlaptudósítónak a zsebóráik megmaradtak. Az utóbbi mindennap rendesen felhuzta a magáét, a nélkül, hogy eszébe jutott volna a járásán igazítani A Smith Cyrus órája azonban, önkivülete napjai alatt természetesen lejárt és megállott, s most jutott eszébe azt ismét felhuzni. Nagyjában a nap állása után igazította. Spilett is követni akarta példáját, de Cyrus megfogta barátja kezét.

— Ne bánts! — mondá. — Órád, nemde a washingtoni (otthoni) óra szerint van igazítva.

— Mindenesetre, s dicsekszem vele, hogy nagyon pontosan is jár.

— Épen azért. Hadd maradjon így, a washingtoni délkör szerint mutatva, majd hasznát vehetjük még.

A mint alább-alább szállottak, Smith Cyrus köveket szedegetett, melyekben, ásványtani ismereteinél fogva, hasznos érczetek fedezett föl. Nem szolt felölök társainak, de magában tisztában volt irántok

Egyszerre Harbert, a ki előbb járt valamivel a többinél, sietve s ijedten tért vissza.

— Mi baj, gyermekem! — kérdé Spilett Gedeon.

— Füst, — válaszolt az ifju, — valami száz lépésnyire előttünk füstöt láttam emelkedni.

— Hogyan? emberek volnának a környékben? — kérdé megdöbbenve a hirlapiró.

— Ne mutassuk magunkat, — mondá Cyrus, — mig meg nem bizonyosodunk felőle. Hol van Top?

— Előre szaladt.

— S nem csahol? Ez különös. Ha idegeneket érezne, bizonyosan jelezné. De csak vigyázva haladjunk előbbre.

(Folyt. köv.)

Dráma a tengeren.

1878. május havának első napjaiban történt. A Compagnie transatlantique »Amérique« nevű személyszállító gőzöse a panamai földszoros felől jöve, megérintvén Savanillet, Puerto-Gabellot és Guayrat, reggel óta Martinique szigete előtt, Port-de-France kikötőjében horgonyzott.

Az »Amérique« gőzös nem jár rendszeresen az Antillák vonalán. De a társaság joggal azt hitte, hogy e vonal rendes gőzösei nem lesznek elégségesek a párisi kiállítás idején (melyet akkor nyitottak meg) elszállítani az utazók nagy tömegét, mely Chili, Peru, Venezuela és Közép-Amerika egyéb államaiból Európába igyekezett. Ezért választotta ki a new-yorki vonal forgalmából a legerősebb személyszállító gőzöskök egyikét és azt Nyugatindiaiba rendelte.

A forróság türehtetlenné vált az Antillák örökké kék ege alatt. A Caraibi tenger átlátszó volt mint a smaragd, egyetlen habocska sem fodrozta sima tükkrét. Távol a láthatáron a Saint-Lucie nevű angol sziget homályos körvonalai látszottak. Az öbölben a »Dupetit-Thonars« hadihajó himbálódzott csöndesen horgonyain.

Az »Amérique« utasai majdnem mind a szárazra mentek, nyilván fel akarták használni az utolsó megállapodást, mielőtt a nagy tengeri utra kelnek.

Az óriási gőzös szunnyadni látszott; lazán csüngött alá kötélzete. A gép tompán dübörgött, növelve még az illuziót. Csak a hajó orrán uralkodott élet: egész sereg néger férfi és nő járt ki s be, szemet hordva a hajóra.

*

A hajó farán kifeszített tágas sátor alatt a gőzös parancsnoka. D . . . hajóhadnagy hosszú khinai bambusz széken nyújtózott végig. Mellette a hajóbiztos ült egy széken átnézegetve a hajó irományait, melyeket a gőzhajózási társulat ügynökségétől hoztak.

— Parancsnok ur, szólt a biztos, harmincnyolcz személylyel több lesz: harmincz Saint-Pierreből, nyolcz pedig Fort-de-Franceból. Ezzel együtt négyszáztíz első osztályu utas van, pedig még hátra van Basse-Terre és Pointé-a Pitre Guadelup szigetén.

— Hova az ördögbe fogja elhelyezni ezt a sok népet? — kérde a parancsnok. Nincs már egyetlen üres zug sem a hajón.

— Engedelmeivel, rekeszeket készítettetek a második fődélzetközbe . . . így nyerünk mintegy száz, nem nagyon fényes, de igen elfogadható hálóhelyet . . . Azok az utasok, a kik ezzel nem volnának megelégedve, megvárhatják a »Lafayette«-t.

— Jól van barátom, tegyen a mit akar! Ezzel fejezte be a parancsnok az értekezést. Azután nagyot ásitott, mint olyan ember, a ki nem pihente ki magát.

E perczen egy hölgy tünt elő az első osztály lépcsőnyílásán és felment a hajóhidra. Két kis leány követte őt. Az egyik hat, a másik nyolcz éves lehetett.

A hölgy elegáns fehér mousselin-ruhát viselt, mely finom csipkével és szalaggal volt diszítve. Széles karimájú szalmakalap védte fejét. Feltűnően csinos volt, habár arcbőre kissé rézszinübe játszott. Kicsiny, piros szája apró két fogsort mutatott, ha mosolyra nyílt. Karcu dereka bájosan hajlongott, midőn könnyed, ruganyos léptekkel föl s alá járt.

A hajóhidra érve, a kis leányok ide s tova kezdtek futkosni.

— Ninas! Ninas! kiáltá a hölgy spanyolul, — maradjatok nyugton; még nagyon meleg van.

Midőn a hajó parancsnoka és biztosa mellett elhaladt, kedves mosolylyal köszönt, azután chaislongján helyezkedett el.

A két tiszt — udvariasan mint minden tengerész, — gyorsan fölállt, hogy viszonzza a köszöntést.

— Ej ha! Desouche, — szólt halkan D . . . parancsnok társához hajolva, — hogy is szól az a történet, mely Aspinwalltól kezdve szájról-szájra jár a hajón, erre a szép asszonyra és férjére vonatkozólag? Egyes töredékeket fel fogtam belőle, midőn az utasok erről a dolgról egymással beszéltek . . . Tud ön valami bizonyosat?

*

Ismerem a történetet elejétől végig, parancsnok ur! Panamában elbeszélte nekem egyik angol kollegám, habár érdekes, nincs benne semmi rendkívüli . . . Például megtörténhetik, hogy a megoldása tragikusra fordul.

— Beszélje el nekem, mondá élénk kíváncsisággal a parancsnok, mialatt székét közelebb huzta a biztoséhoz.

— Levérac Gyula ur, Levérac asszonyság — e szónál a fiatal ember alig észrevehetőleg az említett hölgyre mutatott, — gyermeikkel és Levérac ur atyjával Callao de Limában hajóra szálltak, hogy Franciaországba utazzanak. Velük egyidejűleg néhány perui, előkelő körökhöz tartozó fiatal ember is szállt a hajóra. Az utazás második napján az angol gőzös fődélzetén némi szóváltás támadt Levérac Gyula és a többi peruiak között. Ez a szóváltás gyakran ismétlődött, és mindig élesebbé vált Panamáig; okot reá a fiatal emberek szarkasztikus megjegyzései szolgáltatnak, melyeket Levérac asszonyságra vonatkozólag tettek.

— Igen, szólt a parancsnok türelmetlenül — ezt beszéltek a Pacifique felől jött utasok; ezt én is tudom De azt is szeretném tudni, mi adott okot erre a folytonos gunyolódásra és az ennek következtében minduntalan megújult szóváltásokra?

— Majd reátérek, parancsnok ur — szólt nevetve a biztos. Mindenek előtt tudnia kell, hogy az öreg Levérac francia a déli vidékről, a ki nagyon fiatal korában vándorolt ki Peruba, a hol jelentékeny vagyont szerzett. Mintegy tíz évvel ezelőtt Gyula fia, a ki akkor mintegy husz éves volt megszökött az apai háztól valami bolondság miatt, a melyet Limában elkövetett. Az ifju állítólag északnak vette utját, az Egyesült-Államok felé és az utolsó hírek szerint, melyeket atyja tőle kapott, Coloradoba készült menni, mint ezüst-bányász.

— Szép dolog! mormogá a parancsnok.

— Nem volt olyan rossz, majd meglátja . . . Eltűnté után nyolcz évvel, vagyis most két éve Levérac Gyula visszatért Limába, több mint egy millió dollárnyi vagyonnal, melyet az ezüstmányákban szerzett, és . . .

A biztos elhallgatott.

— És . . . ? kérde a parancsnok.

— És egy fiatal indián nővel, meg két kis leánynyal

— Ah! . . . kiáltá D. Tehát az a csinos nő ott . . . ?

— Egy indián főnök leánya! A bányakerületeket, mint parancsnok ur tudja, sok indián törzs látogatja. A harcos népek ott kicserélik szörme-

áruikat és vadjukat fegyverekért, lőporért és ólomért; a nők gyümölcsöt, csigákkal kihimzett bőrruhákat és sajtákkészítményű sarukat visznek oda, melyeken üveg gyöngyöket, hajtűket és egyéb csecse becséket szereznek maguknak. Levérac Gyulának megtetszett egy főnök leánya, megszerette, a leány is őt, és egybekeltek . . . indián módra: elszittak három pipát a papa sátrában és egy revolvért ajándékoztak neki.

— És ez a házasság nem tetszenék a limai szórszálhasogató társaságnak?

— Ön nem érti a dolgot, parancsnok ur! Midőn Jules Levérac meghódította ezt az izmos személyi vagyont, a kire különben egyáltalában nem volt szüksége, arra gondolt, hogy visszatér Peruba. Tervét megvalósította és elutazott, magával vivén az indus nőt és a két gyermekét. Limában az ifju nőt a katolikus hitre oktatták, azután megkeresztelték két leányával együtt s ő ünnepélyesen megesküdött vele, minden tiltakozás és zaj daczára.

— A patvarba! kiáltott a parancsnok, ez a Levérac úgy cselekedett, mint egy tetőtől-talpig becsületes és lovagias ember.

— Igen; de nem az volt ám a szórszálhasogató limai társaság véleménye, melyről az imént beszélt ön. Gondolja csak! Az öt millió frank tulajdonosa és egy még nagyobb vagyon örököse elvesz egy »squawot«, egy indián nőt! . . . Mikor annyi jó családból való ifju perui nőt vehetett volna el Igy tehát hét év óta nem szünt meg a megvető nyilatkozatok, a szeretetreméltóság palástjába öltöztetett tréfák özöne, melyet Levéracékra zuditottak, oly annyira, hogy már nincs többé szándékuk visszatérni Peruba. Az atya, a ki teljesen helyeselte fiának magaviseletét, maga fog visszajönni, hogy vagyonát pénzzé tegye.

— És valóban a csipkedés megindult a hajón is a szegény Leveracné ellen . . . Igaza van kedves Desouche, minden tragikus véget érhet: felnyitom szememet.

— Igaz, parancsnok ur, az angol biztos bizonyos Sorona nevű fiatal embert jelzett, a ki különös élesnyelvű és könnyörtelen tréfaiban . . . Ugy tetszik Jules Levérac ur nagyon buzgólkodott Sorona kisasszony körül, mig Coloradóba nem ment.

E pillanatban ágyudörgés hangzott. Ez volt az első jel a szárazföldre szállt utasok figyelmeztetésére.

Félóra mulva az »Amérique«-nek indulnia kellett.

Négy nap óta az »Amérique« utazó hajó messze járt dél-keleten, a hasonlíthatatlan karabi tengeren, a nyugodt habokon, az illatos szellőben, ragyogó éjjeleken.

Mint egy versenyló oly gyorsan szeldelte a hajó az Oceán hosszu, szürkés hullámait, huszon-négy óra alatt százöt-száztiz mértföldnyi utat téve meg. Ekképen remélték, hogy a hatodik nap estéjén meg fogják látni Belle-Ile és Noirmontiers világító tornyának ragyogását.

Az idő folytonosan szép és nyugodt volt. A fedélzet egész nap tele volt utasokkal; a nők előkelő és friss ruhákban voltak Itt-ott a pamlagok körül élénk társalgásba és nevetésbe merülve ültek a vendégek.

Egy árboez mögött W. B. és R. hajóhadnagyok tornáztak. Ezek a fiatal tudósok a panamai szorosról ábrándoztak, a hol helyben tanulmányozták a jövő csatorna terepét. Az »Amérique« földézetén egyszerű utasok minőségében utaztak; visszatérendő-

ben Párisba, a hol be akartak számolni munkájukkal. Körülöttük bámulók és tapsolók csoportja gyülekezett, ott voltak G. és J. ellentengernagyok fiai, monseigneur J. a guadalcupi érsek, aki egy zsöllében ült és szelid nevetésével bátorította a tornázókat.

Valóban, az »Amérique« fedélzete nagyon népes volt ez utazás alatt.

*

D. parancsnok a lehető legtöbb szórakozást akarta nyújtani az utazóknak. Több fiatal ember segítségével hangversenyt rendezett, ugyanaz este. És a hangverseny programját, melyet mindenütt kihirdettek a biztosok, nagyon jól megértették: fuvola magánrész, trombita, hegedű és zongorajáték; operáriák, románcz, monolog, tréfás dalok . . . Valóban nagy zeneforrások nyílnak egy utazó hajó utasai közt.

Este az »Amérique« nagy ebédlője megtelt hallgatókkal.

A hangverseny nagyon jól ment. A tréfás dalok előadói, a kik a nők számára fentartott külön helyeken kenték-fenték ki magukat, rendkívüli sikert arattak. Egyikök egy perui, barna bőrű, fekete szemű, finom bajusza egyén, nyers és merev hangja daczára is az egész termet megnevetteté stabanerájával, melyet furcsa módon énekelt és tánczolt.

— Hogy volt, hogy volt! kiáltottak az utasok.

— Otra ver, otra ver! Sorono! kiáltottak a peruiak.

Az első sorban ültek Levérac és neje, gyermekeikkel, a kik könyezésig kaczagtak. Öszinte szívből tapsolták Soronot, mint mindenki.

Ez fölment a dobogóra, a zongora mellé és spanyolos kiejtéssel francziául kezdett beszélni.

— Uraim és hölgyeim! Valaki, aki nem fordul elő a programmon, meglepetést óhajt szerezni. Levéracné asszony el fogja tánczolni törzsének harczi tánczát. Elragadóan tánczol, s gyakorolta magát, valahányszor atyja lebocsátotta harczi bárdját . . .

Az utasok ámulva tekintettek egymásra. Nehányan megértették a kegyetlen gunyt és csitt-et kiáltottak. Levéracné bájos arcza elszürkült rézszínű bőre alatt.

Levérac egyszerre felugrott, kirántotta revolverét és az ifju peruirea fogta.

— Gyáva nősértegető! sziszegé fogai közt, elég. Két lövés dördült el.

— Soy matado, soy matado! — Meg vagyok ölve kiáltá Sorono és jobb kezét mellére szorítá, mig bal karja tehetetlenül leesett.

Azután lezuhant a dobogóra, véres ruhájával.

— Meghalt nemde? kérdé a szép indusnő férje. Most a gyilkoson a sor. Agyának roncsai szét freccscentek a teremben, mig holtteste a zongora mellé gördült.

Ez a jelenet alig pár pillanat alatt történt. Hamarabb, mintsem azt leírni lehet. Néhány nő elájult, mások elfutottak rémülten sikoltozva; a parancsnok oda szaladt a terem hátsó részéből, feldöntve mindnyáját, a ki utjába került. A zavar tetőpontjára hágott.

De még nem volt vége mindennek.

Levéracné, révedezett tekintettel, kis törrel kezében utat nyitott odáig, a hol a két ember teste feküdt a földön.

A dobogóhoz évre, Sorono holttestére veté magát s mielőtt közbeléphettek volna, körülszegté törével fejét és egy huzással leszakította feje bőrét

s vértől csepegvé indus szokás szerint feltartotta a levegőbe. Azután tánczra perdült és szivszaggató sikolyba tört ki.

A szegény asszony megőrült és megvadult egyszerre.

D. parancsnoknak mint polgári tisztviselőnek nem volt egyéb dolga, mint fölvenni a halotti jegyzőkönyvet. A hajóbiztos jelentést készítette a saint-nazairei hatóság részére.

Az éj folyamán ugyanaz a vízi sir fogadta magába mind a két hullát.

Levéracné asszony most is Páris környékének valamelyik tébolydájában van!

Szegény vad leány!

A részeg.

Guy de Maupassant után.

Az északi szél viharosan süvített, óriási, sulyos és sötét téli felhőket kergetve maga előtt, melyek zuhogó záport öntöttek a földre.

A háborgó tenger morgott, csapkodta a partot, óriási hullámokat dobva ki, melyek ágyudőrejhez hasonló robajjal csapódtak a gáthoz. Egymásután jöttek, mint a hegyek, tarajos háttal, mint a habzó szörnyek.

A vihar belevette magát a kis Yport faluba, sipolt és süvített, leszaggatta a cserepeket a tetőről, ledöntötte a kéményeket, és porfelhőket kergetett végig az uton, hogy lehetetlen volt másképp menni, mint a falakba kapaszkodva, és a gyermekeket úgy felkapta volna, mint a leveleket, melyeket a házaikon át a mezőre visz a szél.

A halászbárkákat kivonták a szárazra, félvén, hogy a vihar az egész partot elsöpri és néhány matróz a bárkák közé huzódva nézte az ég és víz haragját.

Azután egymásután elmentek, mert beállt az éj, homálylyal vonva be az oczeánt.

Két ember maradt még ott, kezöket zsebükbe téve, gyapot sipkájukat mélyen a szemökbe vonva. Szakálluk kusza, bőrüket megpörkölték a viharok, szemök átható tekintetű tengerész-szem, mely ellát a láthatár széléig, mint a ragadozó madár.

Az egyik így szól:

— Menjünk Jeremiás. Dominoval verjük el az időt. En fizetek.

A másik habozott, míg társa játékkal és pálinkával csalogatta; jól tudta, hogy ha bemeleg Paumellehez, bizonyára leiszsza magát, neje pedig egyedül marad a kunyhóban.

— Azt mondhatnák, hogy játékosá meg rézességé teszsz — felelt. — Mondd, mi birt arra, hogy mindennap fizess?

És nevetett arra a gondolatra, hogy más költésére iszik.

Mathurin, a társa megfogta karját.

— Ugyan, gyere, Jeremiás. Ilyen este nem lehet hazamenni anélkül, hogy meleg ne legyen gyomrunkban. Mitől félsz?

— A mult este nem találtam meg az ajtómat. Ugy halásztak ki a sárból.

És még nevetett, hogy miképpen hempergett a sárban és lassan Paumelle kávéháza felé ment

akinek ablakjai világosak voltak; Mathurin huzta, a szél pedig tolta, nem volt képes ellenállni a két erőnek.

Az alacsony terem tele volt matrózokkal, a kik kiabáltak és dohányoztak. Mindegyik kiáltozott, hogy hallassa magát. Mentül jobban belemerültek az ivásba, annál inkább kell ordítaniok a nagy zürzavarban, mialatt a nagy domino-kövek kopognak a padlón,

Jeremiás és Mathurin leültek egy sarokba, beszélni kezdtek, és a kis poharak egymásután tűntek el torkuk mélyében.

Azután egy más játszma következett s más kis poharakat üritettek. Mathurin egyre intett szemével a pohos, vörösorru vendéglősnek, Jeremiás pedig nyelte a szeszt, bólogatott fejével, durva röhejben tört ki s bámész arczezal nézegette társát.

A vendégek lassankint mind elmentek. És valahányszor egy kinyitotta az ajtót, erős szélroham csapott be a kávéházba, mely megtisztítja a füst egyrésztől, meglobogtatta a lámpákat, mindannyiszor lehetett hallani, amint egy hullámtorlat zugva a parthoz ütődött.

Jeremiás, behuzott nyakkal, kiterjesztett lábbal és egyik kartát lecsüngenve ült, a másik kezében domino-köveit tartotta.

Egy perczig egyedül maradtak a kávéssal, a ki érdeklődve lépett hozzájuk.

— Nos Jeremiás, hogy állunk belül? Megüdültél a sziverősítőtől?

Jeremiás dadogva mondá:

— Majd folyik, majd száraz.

A kávé ravaszul tekintett Mathurinre.

Mikor befejezték a játékot, a kávé így szólt:

— Tudják édes barátaim, hogy nekem le kell feküdnöm. Itt hagyok egy lámpát, meg egy literes üveget. Te majd zárd be az ajtót Mathurin, a kulcsot pedig tedd az eresz alá, mint a mult éjjel.

— Ne nyugtalankodjék, meglesz — felelt Mathurin.

Paumelle megszorította a két késedelmező vendég kezét, azután nehézkesen fölment a falépcsőkön. Pár perczig hangzottak léptei, azután egy recsegés tudatá, hogy lefeküdt ágyába.

A két hajós pedig tovább játszott; időről-időre dühös szélroham rázta meg az ajtót, reszketteté meg a falakat és a két iddogáló fölvetette a fejét, mintha valaki belépett volna. Mathurin fogta az üveget s tele töltötte Jeremiás poharát. De egyszerre az óra tizenkettőt ütött. Az ütések hangja sokáig rezgett.

Mathurin azonnal fölkel, mint egy matróz a kinek letelt az órája.

— Menjünk Jeremiás, pusztulnunk kell innen.

Jeremiás alig tudott mozdulni, megfogódzott az asztalba, azután nagy nehezen az ajtóig vánszorogott s kinyitotta, míg társa eloltotta a gyertyát.

Mikor künn voltak az utcán, Mathurin besukta a boltot, azután így szólt:

— Jó éjszakát, holnap estére!

És eltűnt a sötétben.

Jeremiás három lépést tett, azután megtántorult, kiterjeszté kezeit, odadólt a falhoz, mely megtartotta, majd ismét tovább ment. Néha meglökte őt egy szélroham, mely végig sivitott a szűk utcán, előre lóditotta, úgy, hogy futnia kellett pár lépésnyire; — mikor azután megszűnt a roham ereje, megállt, majd tovább imbolygott az ittasok szokásaként.

Ősztönszerűleg tántorgott lakása felé, mint a madár fészkébe. Végre megismerte ajtaját és tapogatózni kezdett, hogy megtalálja a zárt és beleilleszsze kulcsát. De nem találta meg a kulcslyukat és káromkodni kezdett. Azután nejét hívta, hogy segítsen neki:

— Melina! oh! Melina!

Neki feküdt az ajtónak, hogy el ne essék; az ajtó magától kinyílt és Jeremiás bezuhant lakásába; érezte, hogy valami nehéz megy keresztül testén s aztán tovább szalad az éjben.

Nem mozdult többé, megmerevíté a félelem; sokáig várt a nélkül, hogy egy mozdulatot mert volna tenni. De mivel semmit sem látott és semmi sem mozdult, visszatért esze. És lassan felült. Ismét várt egy ideig. Végre felbátorodva kiáltott:

— Melina!

Neje nem felelt.

Erre hirtelen valami kétely czikázott végig az agyán. Valami bizonytalan gyanu. Nem mozdult; ott maradt ülve a földön a sötétben, gondolatokat keresve: eszméi úgy imbolyogtak, mint lába.

Ujra megkérde:

— Ki volt az, Melina? . . . Mondd meg, ki volt az, Melina. Nem bántalak.

Ismét várt. Egy hang sem hallatszott a sötétben. Most elkezdett hangosan okoskodni.

— Tudok mindent, tudok! . . . Ő az! Ő itatott le, azért itatott, hogy ne jöhessen haza.

Azután ismét rákezdé:

— Mondd meg, ki volt az, Melina, — nem lesz semmi bajod. Miután hiába várt megint egy darabig, lassan és az ittas ember makacosságával folytató:

— Ő az, a ki ott tartott Paumellenél, meg más este is, hogy ne jöhessen haza. Büntársad a gazember.

Lassan térdére állt. Elfojtott harag forrt benne, mely egyesült az ital háborgásával.

— Mondd meg, ki volt az, Melina, — szólt ismét — megfogom, megfogom!

Már felállott, reszketett a haragtól, mintha ereiben meggyult volna a pálinka. Előre lépett, beleütközött egy székbe, megfogta, majd ismét előre ment, az ágynak esett, megtapogatta és érezte benne nejének meleg testét.

Ekkor dühre gerjedve kiáltá:

— Tehát itt vagy, micsoda csufság! nem is felelsz!

És fölemelvén a széket, melyet erős matróz kezében tartott, iszonyu dühvel vágott nejére. Szivszaggató sikoly hangzott az ágyból. És a matróz tovább sujtot, mint a cséplő a szérűn. És többé nem hangzott egy szó sem; az asszony nem mozdult. A szék darabokra tört; de egyik lába kezében maradt és ő tovább hadonázott a széklábbal.

Azután hirtelen megállt.

— Megmondod most már — kérdé — hogy ki volt?

Melina nem felelt.

Erre kifáradva s kimerülve hevessége folytán, visszaült a földre, végig nyujtózott és elaludt.

Mikor a nap fölkel, egy szomszéd, a ki észrevette a nyitott ajtót, belépett. Látta Jeremiást, a ki a földön feküdt és horkolt, mellette feküdtek a szék roncsai, az ágyban pedig egy véres hustömeg.

ANEKDOTÁK.

Ami kerek. *Tanító:* Ami kerek, annak nincs vége.

Tanuló (magában): Az nem igaz . . . Nekem tegnap egy kerek forintom volt s ma már vége van . . .

*

A hegedü előnye. »A hegedüt vagy zongorát szereti-e ön jobban tanár ur?« kérdi egy hölgy a zenegyűlölő eszthetikust. — »Mindenesetre a hegedüt, mert azt bármikor kényelmesen ki lehet dobni az ablakon.«

*

Mindig gavallér. *Gigerli* (a házalóhoz): Hogy ez az inggomb?

Házaló: Egy fillér kérem alássan.

Gigerli: Itt van. Én gavallér ember vagyok, nem szoktam alkudni.

*

Sok mustár. Az orvos a sovány Csontos mellére mustártapaszt rak. Midőn a tapasz csipni kezdte Csontos uram mellét, ez felkiált: »Doktor ur, nem sok mustár ez, ilyen kevés hushoz?«

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Béczy Vincze, Ivanec, 6 korona 60 fillért; Moldoványi Ferencz, Kiszács, 6 korona 60 fillért; Zsigmond Ferencz, Kézdi-Vásárhely, 6 korona 80 fillért; Szücs Sándor, T.-Szt.-András, 6 korona 80 fillért; Csáky István, Arad, 7 korona 35 fillért; László Ferencz, Kolozsvár, 8 korona 90 fillért; Ujváry Péter, Szegzárd, 9 korona 60 fillért; Zsigó Károly, Facset, 10 koronát; Zsebők István, Ács, 10 kor. 10 fillért; Magyar Mihály, Kis-Várda, 10 korona 20 fillért; Gyuricza Antal, Bihar-Püspöki, 10 korona 20 fillért; Kertész Márton, Piski, 10 korona 80 fillért; Szalmuther József, Kismarton, 11 korona 35 fillért; Könyves Kálmán, K.-Félegyháza, 11 kor. 37 fillért; Tóth József, Ipoly-Pásztó, 11 korona 40 fillért; Cseh Sándor, Uj-Péteri, 12 korona 70 fillért; Lovass János, Nagy-Károly, 13 korona 10 fillért; Rácz Ferencz, Kiszács, 13 korona 10 fillért; Gáspár Vilmos, Csakova, 13 korona 60 fillért; Petykó András, Eger, 16 korona 39 fillért; Kiss István, Kis-Czell, 16 korona 62 fillért; Schmelhaus Emil, Gány, 17 korona 36 fillért; Lócsey György, Tövis, 17 korona 96 fillért; Beller János, Kiszács, 18 korona 72 fillért; Bartók Béla, Oroszka, 19 korona 50 fillért; Puhm János, Kiszács, 19 korona 79 fillért; Tóth Ferencz, Anina, 19 kor. 95 fillért; Tankó István, Eger, 22 korona 70 fillért; Sziklai László, Budapest, 23 kor. 4 fillért; Tóth Sándor, Budapest, 23 kor. 8 fillért; Bajnok Béla, Budapest, 23 korona 62 fillért; Sándor Márkus, Budapest, 23 korona 86 fillért; Schiller Miksa, Breznóbánya, 24 korona 40 fillért; Egyházy János, Esztergom, 27 korona 60 fillért; Ehrlich József, Déva, 29 kor. 20 fillért; Vizvári Antal, Királyháza, 35 korona 20 fillért; Vécsei Frigyes, Budapest, 38 korona 66 fillért; Vécsei Vilmos, Budapest,

39 korona 91 fillért; *Guttmann Ignác, S.-A.-Ujhely*, 47 kor. 72 fillért; *Sternthal József, Budapest*, 52 korona 33 fillért; *Ellbogen Ferencz, Budapest*, 55 korona 68 fillért; *Zsigó György, Nagy-Várad*, 57 kor. 17 fillért; *Csekő Gyula, Hatvan*, 62 korona 66 fillért; *Deutsch Jakab, Zágráb*, 67 koronát; *Polgár Sándor, Fiume*, 69 korona 25 fillért; *Bene János, Kassa*, 121 korona 18 fillért; *Giós Károly, Sziszek*, 140 kor. 25 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Reim Mihály, Budapest*, szeptember és október hónapokra; *Bicsán János, Jablonicz*, október óra; *Berner Károly, Ujpest*, október és november hónapokra; özv. *Juhász Gáborné, Boba*, november és december hónapokra; *Matula János, Lőrinczi*, november és december hónapokra; *Matula Jánosné, Lőrinczi*, november és december hónapokra; *Grenda Pál, Szinobánya*, december óra; *Balogh János, B.-Szt.-György*, december óra; *Schill Károly, Lövé*, december óra; *Bálint Ferencz, Szill-Sárkány*, december óra; *Augusztin István, Fiume*, november, december és január hónapokra; *Hazler Péter, Sely*, december és január hónapokra; *Skvorác János, Doberlin*, december és január hónapokra, főlösleg 20 fillér; *Bujni János, Baán*, december és január hónapokra; *Maic Ziván, Zimony*, december és január hónapokra; *Bencsura József, Velejte*, december és január hónapokra; *Tresz Lajos, K.-Félegyháza*, december és január hónapokra; *Kirási Ferencz, B.-Szt.-György*, december és január hónapokra; *Kassay János, Besztercebánya*, január óra; *Szász Zsófia, Győr*, január óra; *Dobos Ferencz, Kis-Czell*, január óra; *Dudás György, Zombor*, január óra; *Miklóska Károly, Torna*, január óra; *Schmiedt János, Nagy-Röcze*, január óra; *Balhási János, Zombor*, január óra; *Dávid Péter, Hatvan*, január óra; *Laukovic László, Zólyom*, január óra; *Iván György, Budapest*, január óra; *Kocsis István, V.-Hunyad*, január óra; *Rigasz András, Jernye*, január óra; *Faragó József, Temesvár*, január óra; *Brodák Ferencz, Szt.-István*, január óra; *Rentka István, Budapest*, január óra; *Görög Mihály, Körösmező*, január óra; *Tóth István, Zimony*, január óra; *Simon Ede Dániel, Perjámos*, január óra; *Papp Kálmán, S.-A.-Ujhely*, január óra; *Tóth Mihály, Kaposvár*, január óra; *Várady G. Samu, Bánréve*, január óra; *Józsa Bertalanné, Budapest*, január óra; *Klucsik János, Zólyom*, január óra; *Cselényi István, Sirk*, január óra; *Horváth István, Szolnok*, január óra; *Tolmács István, Budapest*, január óra; *Halász Sándor, Berettyó-Ujfalú*, január óra; *Kancz Ferencz, N.-Dömölk*, január óra; *Buczkó György, Rimaszombat*, december, január és február hónapokra; *Kézdí Mihály, Bun*, december, január és február hónapokra; *Manzer Vilmos, Budapest*, december, január és február hónapokra; *Patay Vincze, Kula*, december, január és február hónapokra; *Ormosy János, Budapest*, december, január és február hónapokra; *Gottrich Sándor, Szt.-Lőrincz*, december, január és február hónapokra; *Maár Ferencz, Nebojsza*, december, január és február hónapokra; *Mandák János, Bpest*, december, január és február hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

KILÓMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához **vonatkisérők** számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkisérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pálya 1 korona 60 fillér árban.

Buschmann F. könyvnyomdája, Budapest (Harisch-Bazár).

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

- TARTALMA: I. Történelem.
II. Földrajz.
III. Természetan.
IV. Számtan.
V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN.**

m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél. Budapest, Dohány-
uteza 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

Bolti ára 2 korona 20 fillér.

A »Kitartás« tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk útján 1 korona 60 fillér kedvezményes árban.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél
Budapest, VII. Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhetők legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és kötszerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint müláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti címre ügyelni tessenek.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

Egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezeli.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-uteza 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében. Az iskola br. *Dániel Ernőné*, az ország egyik legkiválóbb mágnásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is örökdió az oktatás helyes iránya felett.

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Konczi Ida*.